

Dosarul nr. 2ra-454/22
2-11015642-01-2ra-07042022

Prima instanță: (Judecătoria Cahul, sediul Central) M. Bușuleac
Instanța de apel: (Curtea de Apel Cahul) G. Vavrin, I. Dănăilă, T. Berdilă

ÎNCHEIERE

25 mai 2022

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al
Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Dumitru Mardari
Mariana Pitic
Victor Burduh

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Agenția Relații
Funciare și Cadastru,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Agenția Relații
Funciare și Cadastru împotriva Feodorei Mocanu, intervenienți accesorii Centrul
pentru Drepturile Omului și Ministerul Finanțelor cu privire la exproprierea de
terenul agricol cu achitarea despăgubirii,

împotriva deciziei Curții de Apel Cahul din 02 decembrie 2021,

c o n s t a ț ă :

La 29 noiembrie 2021, Agenția Relații Funciare și Cadastru a depus cerere de
chemare în judecată împotriva Feodorei Mocanu, intervenienți accesorii Centrul
pentru Drepturile Omului și Ministerul Finanțelor cu privire la exproprierea de
terenul agricol cu achitarea despăgubirii.

În motivarea acțiunii, Agenția Relații Funciare și Cadastru a menționat că în
conformitate cu Legea nr. 176 din 10 iunie 2008 privind declararea utilității
publice a lucrărilor de interes național, terenul agricol cu numărul cadastral
XXXXX, cu suprafața totală de 0,6083 ha, amplasat în XXXXX, proprietate
privată a Feodorei Mocanu, face parte din terenurile suspuse exproprierii pentru
cauză de utilitate publică de interes național, pentru construcția Portului
Internațional Liber Giurgiulești.

Conform Hotărârii Guvernului nr. 186 din 09 martie 2009 cu privire la unele
măsuri privind asigurarea activității Portului Internațional Liber Giurgiulești,
Agenția Relații Funciare și Cadastru a fost împuternicită să asigure prin
intermediul întreprinderilor subordonate realizarea prevederilor Legii nr. 176 din

10 iunie 2008, precum și asigurarea controlului comisiei pentru soluționarea întâmpinărilor expropriațiilor la propuneri de expropriere.

Astfel, în baza art. 9 din Legea nr. 488 din 08 iulie 1999 și conform Hotărârii Guvernului nr. 186 din 09 martie 2009, Agenția Relații Funciare și Cadastru prin scrisoarea din 18 august 2010, i-a prezentat Feodorei Mocanu oferta de expropriere a terenului agricol, cu despăgubirea în sumă de 47350,77 lei, determinată în conformitate cu prevederile legislației în vigoare.

La 28 septembrie 2010, Mocanu Feodora a depus o întâmpinare la oferta de expropriere, înregistrată la Agenția Relații Funciare și Cadastru.

Respectiv, în temeiul art. 11 din Legea nr. 448 din 08 iulie 1999 și în temeiul Hotărârii Guvernului nr. 186 din 09 martie 2009, Mocanu Feodora a fost invitată la ședința pentru soluționarea întâmpinării pentru 27 octombrie 2010.

În cadrul ședinței de soluționare a întâmpinării, Mocanu Feodora a solicitat schimbarea terenului expropriat cu un teren echivalent amplasat în municipiul Chișinău.

Părțile au ajuns la un acord comun că, pentru a lua decizia în fond asupra subiectului este necesară o examinare suplimentară și consultarea cu Guvernul privind posibilitatea oferirii unui alt teren agricol.

În baza art. 9 din Legea nr. 488 din 08 iulie 1999, în urma consultărilor cu organele administrației publice, Comisia nu a acceptat solicitarea Feodorei Mocanu și prin oferta repetată din 06 iunie 2011, i-a propus acesteia în schimb unul din terenurile echivalente amplasate în s. Sadova, r. Călărași, s. Sculeni r. Ungheni, s. Plopi, r. Cantemir, s. Cairaclia, r. Taraclia.

Prin întâmpinarea din 15 iulie 2011, Mocanu Feodora a invocat dezacordul total cu oferta repetată.

Astfel, prin procesul-verbal al Comisiei nr. 5 din 26 iulie 2011, s-a constatat că nu s-a ajuns la un acord comun cu Mocanu Feodora și actele urmează să fie expediate către Agenția Relații Funciare și Cadastru pentru soluționarea exproprierii prin intermediul instanței de judecată.

Prin încheierea Judecătoriei Cahul din 06 iunie 2012, au fost atrași în proces în calitate de intervenienți accesorii Ministerul Finanțelor, Ministerul Economiei și Centrul pentru Drepturile Omului.

Prin hotărârea Judecătoriei Cahul, sediul Central din 12 ianuarie 2021, s-a admis acțiunea înaintată de Agenția Relații Funciare și Cadastru.

S-a expropriat pentru cauză de utilitate publică de interes național, în folosul statului, terenul agricol cu numărul cadastral XXXXX, cu suprafața totală de 0,6083 ha, proprietate a Feodorei Mocanu, cu încasarea de la bugetul de stat în beneficiul Feodorei Mocanu a sumei de 273 735 de lei.

S-a încasat de la bugetul de stat în beneficiul Feodorei Mocanu suma de 1 550 de lei cu titlu de cheltuieli de judecată.

Prin decizia Curții de Apel Cahul din 02 decembrie 2021, s-au respins apelurile declarate de Agenția Relații Funciare și Cadastru și Ministerul Finanțelor și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Cahul, sediul Central din 12 ianuarie 2021.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a menționat că prima instanță corect a supus criticii Raportul de evaluare efectuat de SRL "Veacon-Plus", ca fiind unul neveridic, pe motiv că suma de 47 350, 77 lei, oferită Feodorei Mocanu pentru terenul cu numărul cadastral XXXXX, situat în extravilanul s. Giurgiulești, r. Cahul, nu este una rezonabilă.

Astfel, prin prisma art. 123 alin. (2) din Codul de procedură civilă, făcând referire la o cauză similară, finalizată prin încheierea de inadmisibilitate a Curții Supreme de Justiție din 28 octombrie 2020, instanța de apel a constatat că prima instanță corect a ajuns la concluzia că intimitei urmează să-i fie achitată o despăgubire în mărime de 273 735 de lei, reieșind din prețul de 4 500 lei, pentru un ar de pământ.

Cu referire la argumentele Agenția Relații Funciare și Cadastru, precum că în urma neexpropriării terenului agricol în litigiu, statul riscă să nu-și onoreze obligațiunile asumate prin Acordul de investiții „Cu privire la Portul Internațional Liber Giurgiulești”, încheiat dintre Guvernul Republicii Moldova și investitorii străini, instanța de apel a remarcat că obligațiunile asumate de către stat, nu urmează a fi realizate în detrimentul drepturilor și intereselor legitime ale intimitei.

Cu referire la argumentele Ministerul Finanțelor privind necesitatea dispunerii de către instanța de fond a efectuării unei expertize pentru stabilirea valorii terenului litigios, instanța de apel a menționat că, deși instanța de fond a dispus efectuarea expertizei judiciare pentru stabilirea prețului real al terenului în litigiu, aceasta nu a fost efectuată din cauza neachitării de către Agenția Relații Funciare și Cadastru, a serviciilor de efectuare a expertizei.

Respectiv, pentru a nu tergiversa examinarea cauzei și a nu admite încălcarea drepturilor și obligațiilor părților implicate în proces, în raport cu cele invocate supra, instanța a constatat irelevanța numirii în mod repetat a unei expertize.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 23 februarie 2022, s-a considerat inadmisibil recursul declarat de Ministerul Finanțelor.

La 01 martie 2022, prin intermediul oficiului poștal, Agenția Relații Funciare și Cadastru a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, prin care a solicitat a admiterea recursului, casarea hotărârilor judecătorești cu emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie admisă integral.

Recurentul Agenția Relații Funciare și Cadastru, în motivarea recursului a invocat că la stabilirea cuantumului despăgubirii, instanța a aplicat eronat prevederile art. 17 alin. (1) și (2) din Legea din Legea nr. 1308 din 25 iulie 1997 privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului, care prevede în mod expres că compensarea pierderilor cauzate de înstrăinarea forțată a terenurilor are loc conform prețului de piață al acestora, dar nu mai puțin decât prețul normativ calculat conform tarifelor prevăzute la poziția a II-a din anexă.

În cazul în care autoritatea administrației publice și proprietarul terenului nu ajung la o înțelegere în privința prețului de piață al terenului supus înstrăinării forțate, prețul va fi stabilit de instanța de judecată în baza raportului de expertiză prezentat de experții independenți.

De asemenea, recurentul a specificat că la determinarea sumei rambursării, instanțele de judecată au luat în considerație în mod eronat Raportul de evaluare a terenului întocmit de evaluatorul Tulba Tatiana și nu a ținut cont de faptul că Raportul respectiv a fost examinat în cadrul Comisiei de atestare a evaluatorilor bunurilor imobile pe lângă Agenția Relații Funciare și Cadastru, care a decis retragerea, în temeiul art. 17 alin. (5) lit. a) din Legea cu privire la activitatea de evaluare nr. 989 din 18 aprilie 2002, a certificatului de calificare a evaluatorului bunurilor imobile Tulba Tatiana, eliberat la 25 martie 2011, decizie care nu a fost contestată.

La 07 aprilie 2022, instanța de recurs a expediat în adresa intimă copia recursului, fiind recepționat de către Mocanu Feodora la 14 aprilie 2022, conform avizului de recepție (f.d. 52 Vol. II).

Cu referire la termenul de declarare a recursului, instanța de recurs menționează că, Curtea de Apel Cahul a emis dispozitivul deciziei la 02 decembrie 2021, însă date referitor la recepționarea de către părți a deciziei motivate, la materialele cauzei lipsesc.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Recursul a fost declarat la 01 martie 2022, respectiv se consideră depus în termenul prevăzut de art. 434 din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Examinând temeiurile recursului completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Instanța de recurs reține, că examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 din Codul de procedură civilă.

La caz, Colegiul constată că argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate, or, motivele recursului sunt similare celor invocate în cadrul judecării pricinii, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel, relatarea situației nu constituie un temei de casare a deciziei recurate, or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 din Codul de procedură civilă.

Din recursul declarat nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicite admise (Golder împotriva Regatului Unit, p.38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), p. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, p. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, p. 45).

Curtea a mai reiterat că, modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem (a se vedea Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-I, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței Curții, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Având în vedere cele expuse mai sus, recursul declarat de Agenția Relații Funciare și Cadastru, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă și, drept urmare, este inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se declară inadmisibil recursul înaintat de Agenția Relații Funciare și Cadastru.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Dumitru Mardari

judecătorii

Mariana Pitic

Victor Burduh